Suomen UNICEF ry | Finlands UNICEF rf | Finnish Committee for UNICEF
Lautatarhankatu 6, 00580 Helsinki, Finland
e-mail: information@unicef.fi
www.unicef.fi

Phone:+358 9 584 50 290
Fax:+358 9 584 50 270
Y-tunnus: 0202336-1

Asia: Lausuntopyyntö - Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022
Viite: Lausuntopyyntönne 7.10.2021; HE 146/2021 vp

Teema: Kansainvälinen kehitysyhteistyö (Luku 30., selvitysosa alkaen sivu 140, 24.30)

Suomen UNICEFin lausunto, 26.10.2021

Suomen ja UNICEFin yhteistyö tiivistymässä

Suomen UNICEF kiittää mahdollisuudesta lausua kansainvälisen kehitysyhteistyön rahoituksesta osana valtion talousarvioesitystä vuodelle 2022. YK:n lastenjärjestö UNICEF on yksi Suomen pääasiallisista YK-kumppaneista kansainvälisessä kehitysyhteistyössä ja humanitaarisessa avussa. Suomi rahoittaa UNICEFin työtä useissa Suomen kehityspolitiikan painopisteissä kuten tyttöjen oikeudet, koulutus, inklusiivinen kehitys, puhdas vesi, sanitaatio ja hygienia, innovaatiot, sekä humanitaarinen apu. On hienoa, että **Suomen ja UNICEFin yhteistyö on parhaillaan tiivistymässä Suomen ryhtyessä tukemaan UNICEFin kahta Suomeen sijoittuvaa innovaatiokeskusta** oppimisen ja innovatiivisen rahoituksen saroilla.

Yleistuen tasoa ja osuutta Suomen rahoituksessa UNICEFille on lisättävä

Monenkeskisen yhteistyön momentilta osoitettava **yleistuki on YK-järjestöjen tärkein rahoitusmuoto**, sillä se mahdollistaa rahoituksen joustavan ja tehokkaan suuntaamisen tuloksekkaasti sinne missä sitä eniten tarvitaan, ja vähentää hallinnointikuluja.

Vaikka Suomi on profiloitunut YK-järjestöjen yleisrahoituksen puolustajana, on Suomen rahoitus UNICEFille on viime vuosina lisääntyvässä määrin painottunut maahan tai teemaan korvamerkittyyn rahoitukseen. Yleisrahoituksen osuus Suomen tuesta UNICEFille vuonna 2020 oli vain 28 % (vrt yleistuen osuus Suomen tuesta UNFPAlle 84 % ja UN Womenille 64 %). Suomen yleisrahoituksen taso UNICEFille on pysynyt alhaisella tasolla sen

jälkeen kun yleistukea leikattiin 75 % vuonna 2015, ja jäänyt viime vuosina jälkeen Suomen yleistuesta muille pääasiallisille YK-kumppaneille, taulukon mukaisesti:

Taulukko: Suomen yleistuki (USD) pääasiallisille YK-kumppaneille (vuosina 2015-2020)

YK-järjestö	2015	2016	2017	2018	2019	2020
UNFPA	38,04	20,00	20,00	20,00	21,72	36,42
UNICEF	22,09	***6,08***	***6,00***	***6,00***	***6,05***	***6,40***
UNWomen	15,17	11,34	11,61	12,08	11,12	20,20

Suomi on ollut tiiviisti mukana UNICEFin uuden strategian 2022-2025 valmistelussa. Strategian toteuttaminen edellyttää ennakoitavaa monivuotista yleisrahoitusta Suomen kaltaisilta kumppaneilta.

- ➔ **Suomen ja UNICEFin yhteistyön tiivistyessä on tärkeää, että Suomen yleistukea UNICEFille korotetaan, ja yleistuen osuutta Suomen rahoituksesta UNICEFille kasvatetaan** yhtenevästi muiden Suomen pääasiallisten YK:n kumppanijärjestöjen tavoin.

Monenkeskisen kehitysyhteistyön rahoituksen ennakoitavuutta tulee parantaa

Suomen UNICEF kiittää, että monenkeskisen kehitysyhteistyön momentille on selvitysosassa esitetty jakotaulukko siitä miten määrärahat jakautuvat YK-järjestöjen ja kansainvälisten rahoituslaitosten kesken. **Selvitysosasta puuttuu kuitenkin edelleen vuoteen 2015 käytössä ollut järjestökohtainen rahoitusosuuksien taulukko, joka paransi avunsaajien kykyä ennakoida tukea ja monenkeskisen rahoituksen läpinäkyvyyttä.** Jakotaulukko olisi tarpeen tilanteessa, jossa YK-järjestöjen yleistuen rahoituspäätökset - ainakin UNICEFin osalta – Suomelta saadaan pääsääntöisesti vain vuodeksi kerrallaan, ja usein vasta aivan loppuvuodesta (esim. Suomen yleistukipäätös UNICEFille v 2021 osalta on vieläkin tekemättä lausunnon valmistumishetkellä). Eduskunnan ulkoasianvaliokunta totesi lausunnossaan UaVL 2/2019 vp, koskien hallituksen esitystä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020, että *…Ylipäänsä valiokunta pitää tärkeänä, että monenkeskisen kehitysyhteistyön osalta talousarvioesitykseen sisällytetään aiemman käytännön mukaisesti järjestökohtaiset rahoitusosuudet. …"*

- ➔ Ulkoministeriöltä tulisi pyytää selvitystä **miksi järjestökohtaista jakotaulukkoa monenkeskiselle kehitysyhteistyölle ei suosituksista huolimatta ole sisällytetty** talousarvion selvitysosaan.
- ➔ Talousarvion selvitysosaan tulee myös kirjata, että **Suomen (monenkeskisen kehitysyhteistyön yleisrahoituksen) rahoituspäätökset tulee hyvän hallintotavan ja ennakoitavuuden vuoksi antaa ilman viiveitä, ja rahoituspäätöksiä on budjettivuoden kuluessa aikaistettava** nykyisestä käytännöstä.

Suomen UNICEF ry | Finlands UNICEF rf | Finnish Committee for UNICEF
Lautatarhankatu 6, 00580 Helsinki, Finland
e-mail: information@unicef.fi
www.unicef.fi

Phone:+358 9 584 50 290
Fax:+358 9 584 50 270
Y-tunnus: 0202336-1

Lapsibudjetointi kehitysyhteistyön määrärahoissa tervetullutta, mutta lisää tietoa tarvitaan

On erinomaista, että talousarvioesitys sisältää ensimmäistä kertaa lapsibudjetointia koskevan yhteenvetotarkastelun luvussa 7 (sivu Y71), osana valtion vuoden 2022 talousarvioesityksen lapsibudjetointia koskevaa pilotointia. YK:n lapsen oikeuksien komitea on antanut Suomelle suosituksen valtiotason lapsibudjetoinnista jo vuonna 2011.

Viimeisimmän UM:n tilaaman mielipidemittauksen[1] mukaan lasten auttaminen on yksi tärkeimmistä teemoista johon Suomen tulisi kehitysyhteistyössään keskittyä. **On hienoa, että selvitysosassa kuvataan lapsiin kohdistuvien määrärahojen osuutta myös Suomen varsinaisista kehitysyhteistyön määrärahoista.** Kehitysyhteistyön lapsiin kohdistuvan budjettiosuuden kartoittaminen on hyvä lähtökohta sen varmistamiseksi, että lapsiin kohdennetut resurssit saavat aikaan parhaita mahdollisia tuloksia.

Selvitysosasta ei kuitenkaan selviä mihin arvio ”hieman yli 20 %” lapsiin kohdistuvasta varsinaisten kehitysyhteistyömäärärahojen osuudesta perustuu. Sivulla Y73 listataan UM:n hallinnonalaan kuuluviksi lapsiin kohdistuviksi kuluiksi ainoastaan ”Päivähoito- ja koulutuskorvaukset ulkomaan edustuksessa” (momentti 24.01.01), jotka eivät kuitenkaan kuulu varsinaisiin kehitysyhteistyömäärärahoihin, kuten eivät myöskään luvussa mainitut pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden kotouttamiskulut Suomessa. Lisäksi kaipaamme lisätietoa siitä paljonko nuoriin kohdistuu kehitysyhteistyön määrärahoja, ja miten nuorten ja lasten ikäryhmät on budjetoinnissa tilastoitu.

- ➔ Pidämme hyvänä sitä, että **lapsiin kohdistuvien määrärahojen osuus Suomen varsinaisen kehitysyhteistyön rahoituksesta ilmoitetaan talousarvioissa nyt ja jatkossa.**
- ➔ Pyydämme joko talousarvion selvitysosaan tai vastuuministeriön (UM) tietokanaviin **lisätietoa siitä, miten lapsiin kohdistuvien määrärahojen osuus Suomen varsinaisesta kehitysyhteistyöstä muodostuu, ja miten tämä tieto ohjaa Suomen kehitysyhteistyön toteutusta** niin, että määrärahoilla varmistetaan parhaat tulokset lapsille.

1 https://um.fi/documents/35732/0/Suomalaisten+mielipiteet+kehitysyhteisty%C3%B6st%C3%A4+2020.pdf/64d15828-5392-831b-f329-90c1115ebf40?t=1605104230052

Kehitysrahoituksen osuus BKTL:stä uhkaa jäädä tavoitteestaan

Kuten esityksessä todetaan, koronapandemian vaikutuksesta äärimmäinen köyhyys ja nälkä ovat maailmassa kääntyneet kasvuun, ja monet kehitystulokset ovat vaarassa. On tärkeää, että Suomi osallistuu koronapandemian hoitoon ja siitä toipumiseen globaalisti kehitysyhteistyön ja humanitaarisin avun keinoin jatkossakin.

Talousarvioesitys ehdottaa kansainväliseen kehitysyhteistyöhön yhteensä noin 1 274 miljoonaa euroa vuodelle 2022. Lisäystä edelliseen vuoteen on 17 miljoonaa euroa (1,3 %), mutta huolestuttavaa on se, että valtiovarainministeriön arvion mukaan kehitysyhteistyömäärärahat jäävät vuonna 2022 noin 0,49 prosenttiin bruttokansantulosta. Hallitusohjelmaan ja Suomen ylivaalikautiseen selontekoon kirjattu tavoite saavuttaa kansainvälisesti asetettu 0,7 % osuus BKTL:stä vuoteen 2030 mennessä jää toteutumatta mikäli osuutta ei nosteta vuosittain systemaattisesti.

➔ On tärkeää pikaisesti laatia hallitusohjelmaan kirjattu **tiekartta sille miten kehitysyhteistyömäärärahojen 0,7 % BKTL-osuus tullaan varmistamaan vuoteen 2030 mennessä** tavoitteen mukaisesti.

Suomen lisättävä kehitysyhteistyötukeaan terveyssektorille globaalin koronapandemian taltuttamiseksi

Suomen ylivaalikautinen kehityspolitiikan selonteko tunnistaa pandemioihin varautumisen ja vastaamisen, terveysturvallisuuden sekä rokotteiden merkityksen kehityspolitiikalle läpileikkaavana teemana. Terveyssektorin tuella on myös kansalaisten tuki: viimeisimmän UM:n teettämän kehitysyhteistyön mielipidemittauksen[2] mukaan **Suomen tulisi koronapandemian takia suunnata kehitysyhteistyötä enemmän juuri terveydenhuoltoon**. Akuutti koronakriisin hoito edellyttää kansainväliseltä yhteisöltä nyt lisätukea kehittyville maille koronarokotteiden ja koronaan liittyvien muiden terveystarvikkeiden - kuten testien, happilaitteiden ja suojavälineiden – saatavuuden varmistamiseksi, rokotemyönteisyyden kasvattamiseksi sekä terveydenhuoltojärjestelmien ja kansallisten rokoteohjelmien vahvistamiseksi.

Suomi on tukenut kuluneen vuoden aikana koronaan liittyvää terveyssektorin työtä mm UNICEFin kautta Tansaniassa, sekä kansainvälisen rokoteyhteistyön keinoin mm GAVIn ja COVAXin kautta. **Suomen tuki koronaan liittyvään terveyssektorin työhön on kuitenkin ollut verrokkimaihin verrattuna vaatimatonta.** Esimerkiksi Maailman terveysjärjestön WHO:n COVID 19 ACT Accelarator -vertailun[3] mukaan Suomi on rahoittanut yhteistyötä vain 14 % sen vaurauteensa suhteutusta summasta. Myös Suomen päätökset kehittyville maille lahjoitettavista rokoteannoksista ovat jääneet viime tippaan tehden

---

[2] https://um.fi/documents/35732/0/Suomalaisten+mielipiteet+kehitysyhteisty%C3%B6st%C3%A4+2020.pdf/64d15828-5392-831b-f329-90c1115ebf40?t=1605104230052

[3] Access to COVID-19 tools funding commitment tracker (who.int)

Suomen UNICEF ry | Finlands UNICEF rf | Finnish Committee for UNICEF
Lautatarhankatu 6, 00580 Helsinki, Finland
e-mail: information@unicef.fi
www.unicef.fi

Phone:+358 9 584 50 290
Fax:+358 9 584 50 270
Y-tunnus: 0202336-1

rokotteiden oikea-aikaisesta hyödyntämisestä vaikeaa. Suomella olisi hyvä olla rokotusstrategia, joka kattaisi myös Suomen roolin globaalisti.

Terveyssektorin keskeisyydestä huolimatta talousarvion selvitysosassa ei tunnisteta terveyssektorin tukea keskeiseksi kärjeksi Suomen kehitysyhteistyölle tulevana vuonna. Talousarvioesityksessä 2022 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle varattu 9 miljoonan euron kehitysyhteistyömäärä on vaatimaton panostus kansainvälisen terveyssektorin tämänhetkisiin rahoitustarpeisiin koronakriisissä.

➔ On tärkeää, että selvitysosaan **kirjataan Suomen sitoutuminen globaalin koronapandemian akuuttiin hoitamiseen ja pandemian taltuttamiseen osoittamalla lisää kehitysyhteistyörahoitusta terveyssektorille,** joko ulkoministeriön hallinnoimasta varsinaisesta kehitysyhteistyörahoituksesta, tai lisäämällä kehitysyhteistyörahoituksesta STM:n hallinnonalalle.

...

Allekirjoitukset

Mirella Huttunen
Julkishallintotyön johtaja

Tarmo Heikkilä
Erityisasiantuntija, Lapsen oikeudet ja kehityspolitiikka

Suomen UNICEF ry
Lautatarhankatu 6
00580 Helsinki
Suomi